

Dr Zoran Mašić, Fakultet za menadžment u sportu
Dr Vasilav Ilić,
Mr Filanti Agelaku, Visoka škola Akademija fudbala

SPORTSKI OBJEKTI – HARDVER SPORTSKIH AKTIVNOSTI

UVOD

Sport kao društveni fenomen sa svojim karakteristikama i funkcijama zahteva adekvatne objekte. U zavisnosti od sporta, učesnika ili vrste i nivoa takmičenja, potrebe prema sportskim objektima su različite. Od savremenih sportskih objekata se traži ispunjenje nekoliko bitnih preduslova:

- Dimenzije i kvalitet prostora za izvođenje sportskih aktivnosti
- Kapacitet i karakteristike gledališta
- Dizajn objekta
- Sistemi, uređaji i oprema
- Bezbednosne karakteristike
- Estetska vrednost.

Promene u procesu treninga i uspešnog nastupa sportista na sportskim takmičenjima, naročito u drugoj polovini dvadesetog veka, zahtevale su i bile praćene usavršavanjem sportskih objekata.

Pre razmatranja pojma hardver sportskih aktivnosti, treba podsetiti da hardver predstavlja sve što je opipljivo ili dodirljivo, odnosno sve suprotno softveru. Prema tome hardver sportskih aktivnosti predstavlja sve neophodne elemente za obavljanje određene sportske aktivnosti, kao što su delovi sportskog objekta: teren, gledalište, podloga, sprave i rekviziti, instrumenti za merenje vremena, brzine vetra i sl. Sportski objekat posmatrano sa aspekta menadžmenta u sportu predstavlja infrastrukturu, materijalno-tehničku bazu programiranja, proizvodnje i direktne ili medijske isporuke programa sportskih aktivnosti sportskoj publici.

HARDVER SPORTSKIH AKTIVNOSTI

Zakon o sportu Republike Srbije (član 53.), sportske objekte definiše na sledeći način: “Sportski objekat je građevina, odnosno prostor (građevinski objekat, odnosno njegov deo ili uređena površina), namenjen za sportske aktivnosti, koji može da ima prateći prostor (sanitarni, garderobni, spremišni, gledališni i drugi) i ugrađenu opremu (građevinsku i sportsku).” Očigledno je da ova definicija iz Zakona uvažava postojeće stanje sportskih objekata, odnosno omogućuje *opstanak* celokupne sportske infrastrukture u Srbiji, a istovremeno ne limitira nove, moderne ili obnovljene objekte.

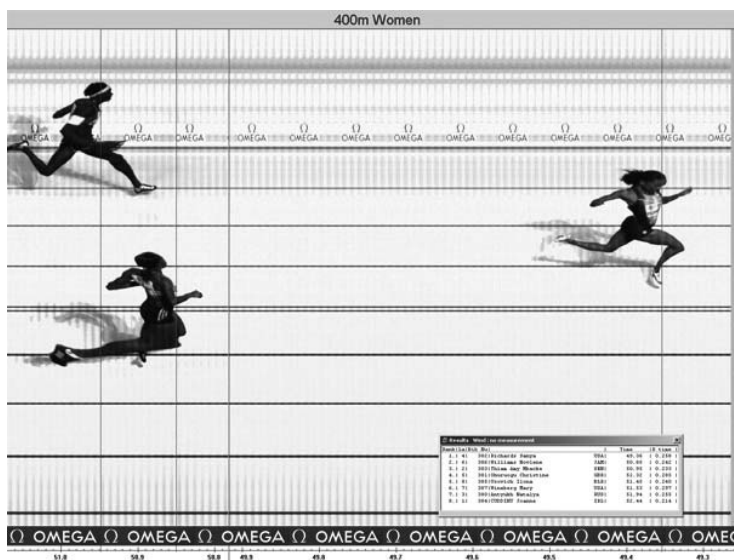
U širem smislu, sportski objekti su resursi proizvodnje sportskih i rekreativnih programa koji obuhvataju sve prostore, građevine, zalihe i opremu za sport. Oni mogu da budu arhitektonski projektovani i izgrađeni za posebne namene (javni bazeni za plivanje), projektovani za samostalno usmerenu ili spontanu aktivnost (parkovi) ili samo prirodni resursi pristupačni publici (rečne obale, šume, plaže, planine). Mogu biti projektovani i

izgrađeni kao višenamenski kompleksi sa raznovrsnom opremom i instalacijama kakve su sportske hale, stadioni, rekreativni centri i školski objekti za fizičko vaspitanje.

Veliki je broj klasifikacija sportskih objekata; pre svega se mogu podeliti prema:

- Cilju i zadatku
- Lokaciji u odnosu na zone naselja
- Građevinskom obliku
- Aktivnostima za koje su namenjeni
- Vlasništvu
- Urbanističkoj stalnosti.

U sportovima u kojima je rezultat metrički izražen (atletika, plivanje), evidentiranja rekorda je moguće samo primenom najsavremenijih elektronskih mernih uređaja.

Slika 1. Fotofiniš atletske trke na 400 metara

Moderni sportski objekti, osim što su poprište sportskih dešavanja i što prisutnoj publici pružaju traženi komfor, predstavljaju i važne centre sportske industrije. Ovakvi sportski objekti omogućuju uspešnu realizaciju svih funkcija sporta, počev od hedonističke do ekonomske. Obavezan segment strategijskog menadžmenta u sportu je dugoročno planiranje i izgradnja sportske infrastrukture.

Dimenzije prostora za sportsku aktivnost su definisane pravilima odgovarajućeg sporta. Kvalitet prostora za izvođenje sportskih aktivnosti, kao i druge karakteristike propisani su od internacionalnih sportskih asocijacija u čijoj organizaciji se realizuju značajna sportska takmičenja. Na primer, utvrđeno je pet grupa kriterijuma za dobijanje licence za takmičenje u organizaciji UEFA: sportski, infrastrukturni, personalni i administrativni, pravni i finansijski. Od sportskih objekata, na kojima se odvijaju međunarodna takmičenja zahtevaju se i odgovarajući uslovi za rad medija.

Sportski objekti, kao mesta okupljanja izuzetno velikog broja ljudi, moraju da budu izgrađeni, održavani i korišćeni u skladu sa više zakona iz različitih oblasti. Neophodno je da ispunjavaju: građevinsko-arhitektonske standarde, higijenske standarde, ekološke standarde, normative sigurnosti kao i sportske normative za trening i takmičenje. Stoga se danas u sportske objekte ugrađuje veliki broj sistema i uređaja kao što su: sistemi za termo-regulaciju, protivpožarni sistem, gromobranski sistem, te različiti sistemi za evidentiranje rezultata. Rezolucijom br.(72)30, usvojenom od strane Komiteta ministara Saveta Evrope, još 19. septembra 1972. godine, definisano je pitanje higijene u sportskim objektima.

Ključne aspekte dizajna objekta čine:

- Lakoća pristupa i izlaza
- Pristup i linija vidljivosti za gledaoce sa posebnim potrebama
- Lokacija ugostiteljskih i drugih sadržaja
- Mogućnosti za kontrolisanje mase
- Multifunkcionalnost sportskog objekta.

Svojom funkcionalnošću, sportski objekti moraju odgovarati:

- Zadacima treninga, radi čega moraju biti izrađeni u skladu sa potrebama trenaznog procesa, koji se sprovodi u dobro opremljenim zatvorenim prostorijama (halama, salama), na otvorenim terenima (igralištima), u specifičnim uslovima (fitnes centrima, teretanama) sa mogućnošću njihove svestrane upotrebe

- Specifičnim potrebama u odnosu na broj sportista, njihov sportski nivo, uzrasne i polne karakteristike, na strukturu i karakter određenog sporta

- Ekološkoj lokaciji
- Klimatskim uslovima.

Javni sportski objekti moraju biti uređeni, opremljeni i održavani u stanju koje osigurava bezbedno korišćenje. Vlasnik ili korisnik sportskog objekta, dužan je da ga koristi u skladu sa propisima i namenom.

Dimenzije ambijenta koje utiču na perceptivni kvalitet sportske usluge na nekom sportskom događaju su:

- Estetika sportskog objekta
- Adekvatan raspored
- Čistoća
- Komfor sedenja
- Elektronska oprema (bilbordi, semafori, internet pristup)
- Oblik, veličina, boja i svetlo.

Oprema sportskog objekta podrazumeva kompletno uređenje eksterijera, enterijera i tehničko uređenje konkretnog objekta u skladu sa potrebama sportista određenog sporta.

ZAKLJUČAK

Sportski objekti su primarno u funkciji iskazivanja kvaliteta sportista, a danas je izuzetno naglašena bezbednost takmičara (realizatora sportskih aktivnosti) i publike, te zadovoljenje njihovih drugih potreba. Da bi sportski objekti ispunili svoje funkcije, omogućili sportistima da uspešno treniraju i na takmičenjima ispolje maksimum svojih sposobnosti i publici da uživa u sportskim događajima potrebno je da svi elementi i sportski

objekat u celini efikasno funkcionišu. Dakle, sportskim objektima se postavljaju zahtevi u domenu udobnosti, bezbednosti i ekonomičnosti. Obaveza je sportskog menadžmenta da modernizuje i usavršava sportske objekte, u skladu sa propisima i inovativnim tehničko-tehnološkim dostignućima.

LITERATURA

1. Đurđević, N. (2004): *ULOGA LOKALNIH ZAJEDNICA U OBLASTI SPORTA*, Pravni fakultet, Kragujevac, Uprava za sport Ministarstva prosvete i sporta Republike Srbije, Beograd
2. Fried, G. (2005): *MANAGING SPORT FACILITIES*, Human Kinetics
3. Kastratović, E. (2004): *OSNOVE MENADŽMENTA SA MENADŽMENTOM U SPORTU*, Institut za razvoj malih i srednjih preduzeća, Beograd
4. Kastratović, E. (2005): *TEORIJA I PRAKSA OPŠTEG MENADŽMENTA U MENADŽMENTU U SPORTU*, U: I Međunarodna konferencija “Menadžment u sportu” (Zbornik radova), Beograd, 134-139
5. Mašić Z. (2006): *TEORIJA SPORTA*, Fakultet za menadžment u sportu, Beograd
6. Raič, A., Maksimović, N. (2002): *SPORTSKI MENADŽMENT*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad
7. Tomić, D. (2005): *ZNAČAJ I ULOGA SPORTSKE PROMOCIJE U RAZVOJU INDUSTRIJE SPORTA*, U: I Međunarodna konferencija “Menadžment u sportu” (Zbornik radova), Beograd, 125-133
8. Vujaklija, M. (2004): *LEKSIKON STRANIH REČI I IZRAZA*, 8. izdanje, Prosveta, Beograd

SUMMARY

SPORT FACILITIES - SPORT ACTIVITIES HARDWARE

Realisation of sport activities always demanded certain conditions. Among those, sports facilities are certainly necessary.

Since there were important changes in the process of training itself and successful performance, as well as, the results achieved by the sportsmen; there is a need for adequate sports facilities, that include whole variety of systems, equipment and necessities.

Nowadays, Sport facilities are not only “the place of event”, but also a condition/necessity in achieving best sport results. It is demanded that these facilities are comfortable, absolutely secure and that they can accommodate transmissions: an opening, the course of sports activities and the announcement of the winner. The kind of sport activity, age, sex; so the “sports level” of the competitors is emphasising the specific demands towards sports facilities.

Key Words: *sports facilities, hardware, sportsmen, conditions for sports*